

KÜLÖNFÉLÉK.

Nyári szüni dei tanfolyamot rendez a pozsonyi és soproni teológiai akadémia tanári kara, f. é. június 30-tól július 10-ig, lelkészek, tanárok, tanítók és tanítónők részére. Az előzetes program szerint a vallásnak igen nagy jelentőségű kérdései nyerne megvilágítást. Az előadók között Dr. Masznyik Endre, Dr. Daxer György, Hornyánszky Aladár, Kovács Sándor, Pröhle Károly, Lic. Schmidt Károly Jenő szerepelnek. A tanfolyam irányáról fölvilágosítást nyújtnak a kitzűzött következő tételék:

1. Az ujszövetség a legújabb kutatások világában. (10 előadás)
2. Az ótestamentum a legújabb kutatások világában. (10 előadás)
3. A teológia rendszere (5 előadás).
4. A reformáció lényege (5 előadás).
5. Vallás-pedagógiai kérdések (4 előadás).
6. A keresztény eszme történeti képviselői (2 előadás)
7. Az egyházi zene története (2 előadás).

A résztvevők Pozsonyban a teol. otthon épületében ingyenes szállást kapnak.

Eléggé nem méltányolható a pozsonyi és soproni ág. h. ev. teol. akadémia tanári karának ez a szép kezdeményezése, akik követve az evangelium útasítását a gyertyát az asztra teszik, hogy mindeneknek vizsgáljon. Remélhetőleg sokan lesznek, akik a nemes célu törekvést megértik s annak áldásait is élvezik. Csak így lehet lépést tartani a világ fejlődésével s haladni az újabb szellemi áramlatokkal. A mi egyházunkban is sürgették egyesek hasonló tanfolyamok rendezését, hogy papképzésünk hiányosságai így időről időre kipótólva legyenek. De még eddig semmi jele a megvalósításnak. Pedig az idő halad. S aki nem figyel az idők jeleire, az elvész az emberiség nagy versenyében.

A közoktatásügyi miniszter egyházpolitikája, A vallás- és közoktatásügyi miniszterium költségvetésének tárgyalásakor *Jankovich* Béla miniszter úr érdemleges beszédben nyilatkozott azokról az elvekről, amelyeket vall.

E beszédből a minket is közlelről érdeklő részleteket lehető bö kivonatban közöljük a következőkben:

A vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetése 1868-ban 2,200.000

koronára rugott, 1890-ben 15 és fél millióra, a folyó évben pedig 159 millió koronára emelkedett. Ha így valamely idegen czekből a számokból akarna következtetést levonni, arra a konklúzióra juthatna, hogy tulajdonképen azelőtt Magyarországon nem is volt kultúra, nem is volt közoktatás. Mi nagyon jól tudjuk, hogy mi a magyarázata ezen régebbi szerény költségvetésnek: az, hogy Magyarországon századokon át az egyházak, különböző felekezetek közreműködtek a közoktatás terén akkor, amikor az állam e téren vezető szerepet még nem játszott s ennek folytán azok teljesítették azt a kulturális missziót, amely az utóbbi időben mind nagyobb mértékben az államra hárult. A multban tehát más tényezők és alapok voltak azok, amelyek az államnak ezen költségvetését kiegészítették s amelyek nélkül ez a költségvetés akkor sem volt teljes, de már a legutóbbi huszonnégy esztendőben ezek a felekezetek nem rendelkeztek elég alappal arra nézve, hogy ezt a kulturális munkát tovább vigyék s így azután az állam vette át a vezérszerepet: egyrészt maga vezette tovább a kultúrát és a közoktatásügyet, másrészt a felekezeteket segélyezte, hogy azok ezt továbbra is megtehessek, teljes összhangban az 1848 : XX. t.-c. 3. §-ával, amely kimondja azt, hogy minden bevett vallásfelekezetnek egyházi és iskolai szükségleteiről az állam tartozik gondoskodni,

Annál inkább meglepő, ha ma egyes egyesületekben és különböző társadalmi körökben azzal a tendenciával találkozunk, hogy az összes iskolákat államosítsuk és a vallásoktatást teljesen kizárjuk. Nem akarom vizsgálni, hogy mennyiben jogosult ez a felfogás elvi szempontból sem. Itt a különböző állásponton állókat annyira elvlasztja a világnézetben rejlő különböző felfogás, hogy ezen kérdések fölött vitatkozni egyáltalában nem lehet, de ennek nem is volna helye itt ebben a Házban. Én kizárólag a célszerűségi szempontot nézem s kérdem azt, hogy ez hogyan van másutt és különösen hogyan áll a vallásoktatás ügye Közép-Európában, pl. középiskolákban. Valóban mindenütt a kontinensen körülbelöl olyan mértékben tartanak vallásoktatást, Franciaországot kivéve, mint a hogy ez nálunk történik. Kivéve talán Svájcban francia kantonjait, ahol a vallásoktatás fakultatív. Ezt látva nem értem, mi okból haladjunk más úton épen mi? De ez a törekvés különben is teljes ellentétben áll az eddigi tradíciókkal, az eddigi tapasztalatokkal, amelyeket gyűjtöttünk s a melyek szerint az eddigi alapon jó credményt, értünk el. Azáltal, hogy az egyházak a felekezetek közreműködtek a közoktatás terén, lehetővé vált az, hogy nemcsak közoktatásügyünk haladt előre oly időben, amikor az állam nem vett részt ennek az ügynek előmozdításában, de egyúttal azt is látjuk lépten-nyomon, hogy ezzel a kulturális munkával biztosíthatjuk a békét is a különböző felekezetek közt. Mert mindenkor azt tapasztaltam, hogy ott, ahol a kulturális munkában részt vesznek a felekezetek, egymással versenyre kelnek, hogy ki képes nagyobb mértékben a kulturális ügyet előmozdítani. Ennek folytán sem kulturális, sem társadalmi, sem felekezeti béke fenntartása érdekében nem tartom helyesnek, hogy ezt a kérdést itt ma felvessük és ennek folytán határozottan kijelenthetem a kormány nevében is, hogy amennyiben ilyenféle tervek megvalósítására egyesek törekednének, azokkal a leghatározottabban fogok szembeszállni.

Ifjúsági tornaverseny. Az a nem egészen várt siker, melyet mult iskolai évben ifjúságunk a helybeli középfoku iskolák közös tornaversenyén aratott, az idén még fokozottabb munkára ösztönözte őket. A zászló megtartása lett legfőbb ambíciójuk a diákoknak. Sőt minthogy az idén az alsóbb osztályuk számára is tűzött ki a K. E. A. C. egy serleget vándordíj-képpen, most már annál nagyobb szorgalommal folytak egész éven át a tréningek. A céltudatos kitarató munka meg is termette a maga gyümölcsét. Nemcsak a zászlót tartották meg felsőbb osztályu tanulóink, hanem az alsó osztályosok a serleget is megnyerték óriási fölényvel. Mintegy 1600 tanuló vett részt az imponáns felvonulásban, melyben különösen kitűntek tanulóink precíz menetelésükkel festői dresszükkel. A szabadgyakorlatokat is osztályozták, hol legtöbb pontot szintén a mi ifjúságunk nyert. Kedvezőtlen idő miatt június 8-án bonyolodtak le végképpen a versenyek, mikor is kitűnt, hogy nemcsak a mi ifjúságunk, hanem a többi intézetek is sokkal jobb átlagos eredményt értek el a tavalyinál. Tehát a K. E. A. C., a versenyek főfő, lelkes pátronusa, dr. Szabó Dénes a legteljesebb mértékben meg lehetnek elégedve. Buzgó fáradozásukat, hogy a helybeli ifjúság testnevelését fejlesszék, máris szép siker koronázta s e tekintetben a legjobb reménységgel nézhetnek a jövő elébe.

Iskolai kirándulás Olaszországba. Érdekes és minden tekintetben tanulságos kirándulásban vett részt május havában intézetünk 28 tanulója és 6 tanára. Május 21-én este indultak utnak s másnap estére Fiumébe értek. Itt hajóra szálltak s 23-án reggel kikötöttek Anconában. Innen vonaton tovább utaztak, délután 2 órára Rómába érkeztek. Az örök városban töltöttek két és fél napot. Megtekintették a régi római emlékeket, a híres múzeumokat, Szent-Péter templomát s a gazdag vatikáni gyűjteményeket. Majd vonaton tovább utaztak Nápolyba, hol a világhírű muzeumot bámulták meg. Azután kirándultak Pompeibe s bejárták az eltemetett, de ismét kiásott, kétezer éves csodálatos várost. Innen vonaton Foggia érintésével visszakanyarodtak Anconába, hajóra ültek s 28-án ismét Fiumében voltak. Bejárták ezuttal a szép kikötő várost, s átrándultak Abbáziába is. 30-án este értek vissza Kolozsvárra. Egy tanuló részvételi díja 120 korona volt. Az E. K. Tanács ugyan csak ennyit utalt ki fejenként 5 tanárnak. Reméljük, a Tanács bőkezűsége a tanítás ügyében bő kamatot fog hajtani, mert ez a kirándulás kiváltképpen a tanárookra nézve lehetett tanulságos. Végül szükségesnek tartjuk megemlíteni, hogy a kirándulás eszméjének megpendítője, a kirándulás előkészítője, dr. Barabás Ábel volt.

Gyászhir. Szentmihályi *Varga Dénesné*, szül. májai *Májay Ivánka* életének 48., boldog házasságának 30. évében hosszás szenvedés után június 16-án meghalt Tordán. Varga Dénes tordai tanár nejét, dr. Varga Béla tanártársunk édes anyját gyászolja az elhunytban.

Nyilvános köszönet. Nagyságos Szigethy Istvánné, kir. táblalabiróné szül. Albert Anna úraszony, szülőföldjére való visszaemlékezése és családja

ősi hagyományaihoz való ragaszkodása jeléül a bölöni unitárius egyházközség részére egy fehér moirée hímezett urasztali terítőt adományozott. Ez adomány értékét sokszorosan becsessé teszi előttünk az, hogy ajándékozó úraszony családja már egy egész évszázadon keresztül adott egyházközségünknek buzgó tanítómestereket s hisszük, hogy e nemes cselekedet, az ő vezetésük alól kikerült tanítványok részéről is követésre talál.

Fogadja az adományozó úraszony e helyen is hálás köszönetünket.

Bölön, 1914 május hó

Lőfi Ödön, unitárius lelkész.

Népoktatási közérdek. Kétségtelen, hogy népoktatásunk igazi közérdeke hiánytalan és fennakadás nélküli közigazgatásának biztosítása. E fontos és nagy jelentőségű cél szolgálására hivatott *Gyerkés* Mihály székelyudvarhelyi áll. ig. tanító „Népoktatási Közérdek. Kiadványtára“; melynek megjelenés alatt álló és árjegyzékében részletesen ismertetett könyvei: A tanítók illetményei; A népiskola tanulmányi rendje; A népiskola Adminisztrációja; Tanítói államsegély kérvény és mellékletei; Óvodai utmutató és államsegély kérvény; Társadalmi tevékenység; Emlékeztető haladási napló; Népoktatási közérdek: gondos utánjárással összeállított szakmunkák, mindenik világos és biztos utmutatást adó vezérfonal a népoktatás egyes részleteiben, ellátva mintafogalmazványokkal és a szükséges összes mellékleti nyomtatvány űrlapokkal Igazgatótanítók, iskolaszékek és gondokságok, óvodai felügyelő bizottságok hasznos segédeszközöket, utmutatókat nyernek ezen kiadványok példányainak megrendelésével. Figyelmébe ajánljuk azokat az érdekelteknek.